

УДК 342.9

НЕПОВНОЛІТНІ ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Вікторія Барщук*, Наталія Янюк**

**Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: viktoriia.barshchuk@lnu.edu.ua
ORCID ID:0009-0009-0642-721X*

***Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: nataliya.yanyuk@lnu.edu.ua
ORCID ID:0000-0001-6427-2599*

Наголошено, що неповнолітні – це особи, які перебувають у стадії формування особистості, наділені неповною дієздатністю, яка відображається й на рівні деліктоздатності, тому вони є спеціальним суб'єктом адміністративної відповідальності. Сьогодні гостро постала потреба переглянути ключові положення адміністративно-деліктного законодавства, зокрема питання зниження віку, з якого неповнолітній може самостійно нести адміністративну відповідальність. Визначено основні ознаки, які характеризують неповнолітніх як спеціального суб'єкта адміністративної відповідальності, серед яких виокремлено вік – до досягнення 18 років і пріоритетність виховних заходів над адміністративними стягненнями. Обґрунтовано необхідність зниження віку неповнолітнього, з якого він може притягатися до відповідальності за адміністративні проступки. Підтримано наукову позицію щодо внесення змін до системи заходів впливу, які застосовуються до неповнолітніх, з метою їх ефективного впливу на виховання підлітків і запобігання вчиненню адміністративних правопорушень. У новому Кодексі про адміністративні проступки варто чітко розмежувати застосування заходів впливу й адміністративних стягнень, з урахуванням віку особи, наприклад, заходи впливу будуть ефективними для осіб 14–15 років, а до неповнолітніх, яким виповнилося 16 років, можуть застосовуватись адміністративні стягнення на загальних підставах.

Ключові слова: адміністративно-деліктне законодавство, адміністративна деліктоздатність, адміністративний проступок, заходи впливу, адміністративні стягнення.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.76.134>

Інститут адміністративної відповідальності, з одного боку, є найбільш досліджуваним в адміністративно-правовій науці, а з іншого боку, найбільш проблемним з погляду оновлення українського законодавства. Не вичерпало актуальності й питання адміністративної відповідальності неповнолітніх. Неповнолітній, так само як і інший громадянин, несе юридичну відповідальність за свої вчинки перед державою та суспільством, і найпоширенішим її видом серед цих осіб є відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень. Неповнолітні як суб'єкти адміністративної відповідальності відрізняються від інших правопорушників низкою особливих ознак, що пояснюється тим, що вони не мають стійкої психіки, життєвого досвіду, не завжди усвідомлюють шкоду від заподіяного, а також легко

піддаються впливу з боку інших. Чинне законодавство врахувало лише окремі питання щодо специфіки застосування заходів адміністративної відповідальності до неповнолітніх, а тому вимагає перегляду з урахуванням нинішніх умов. Важливою є проблема прийняття нового Кодексу про адміністративні проступки, який би відповідав положенням Конституції України [10], більше відображав стандарти країн Європейського Союзу у регулюванні питань застосування заходів адміністративної відповідальності, усунув існуючі колізії і правові прогалини.

Сьогодні спостерігається постійне зростання кількості адміністративних правопорушень за участю неповнолітніх осіб віком від 16 до 18 років, а часто й молодшого віку, які вчиняються з високим рівнем шкідливих наслідків фізичного і морального характеру, серед яких поширеним є булінг у школах. Приєднуємося до дискусії у наукових колах щодо перегляду ключових положень адміністративно-деліктного законодавства, зокрема питання зниження віку адміністративної деліктоздатності.

Не менш цікавим і практичним є питання щодо чіткого розмежування у застосуванні заходів впливу й адміністративних стягнень до неповнолітніх за вчинення адміністративного правопорушення. Метою застосування заходів адміністративної відповідальності має бути правове виховання особи в дусі поваги до закону і попередження вчинення адміністративних проступків. Неповнолітній має розуміти, що за вчинення протиправного адміністративного діяння він зобов'язаний нести адекватні заходи відповідальності. Сьогодні система заходів впливу, які перераховані у ст. 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [8], не відповідають потребам часу і вимагають оновлення. Зрештою, і сам Кодекс є одним із тих, на щастя, вже небагатьох законів, які залишилися у спадок від радянського минулого, потребує ґрунтовних змін.

Результати наукового дослідження інституту адміністративної відповідальності знайшли відображення у працях багатьох представників адміністративного права, зокрема В. Б. Авер'янова, Є. С. Герасименка, І. П. Голосніченка, Є. В. Додіна, Л. В. Ковалю, В. К. Колпакова, Д. М. Лук'янця та інших. Проте питання адміністративної відповідальності неповнолітніх переважно мало узагальнений виклад. Останнім часом до цієї теми зріс інтерес і з'явилися нові публікації. Не оминула цієї теми в контексті вивчення проблеми оновлення законодавства про адміністративну відповідальність вчена О. В. Когут у статті «До питання про реформування адміністративно-деліктного законодавства» [7]. Безпосередню увагу цій проблематиці приділяє вчена О. М. Соловйова у статті «Адміністративна відповідальність неповнолітніх: чи потрібні зміни» [14]. Автори цих публікацій наголошують на важливих моментах щодо адміністративної відповідальності неповнолітніх, які має врахувати законодавець при прийнятті нового Кодексу про адміністративні проступки. Все ж дискусійними залишаються питання щодо визначення віку адміністративної відповідальності і системи заходів виховного характеру, які будуть дієвою реакцією держави на адміністративні проступки неповнолітніх.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі чинного законодавства та наукової літератури проаналізувати та виявити особливості статусу неповнолітнього як спеціального суб'єкта адміністративної відповідальності та внести певні пропозиції щодо подальшого удосконалення адміністративно-деліктного законодавства у цьому напрямі. Відповідно до цього були визначені такі цілі: 1) розкрити зміст поняття «адміністративна відповідальність»; 2) виокремити ознаки, характерні для неповнолітнього як спеціального суб'єкта адміністративної відповідальності; 3) з'ясувати особливості застосування заходів відповідальності неповнолітнього за адміністративні правопорушення; 4) виділити ключові критерії щодо розмежування

заходів виховного характеру й адміністративних стягнень; 5) сформулювати пропозиції для проекту Кодексу України про адміністративні проступки.

Дослідження теми неповнолітніх як спеціальних суб'єктів адміністративної відповідальності невід'ємно пов'язане з реформою адміністративно-деліктного законодавства, яке має визначити концептуальні засади інституту адміністративної відповідальності. Кодекс України про адміністративні правопорушення був прийнятий 7 грудня 1984 року (далі – КУпАП) і, попри те, що до нього внесено близько півтисячі змін, продовжує відображати радянські підходи щодо застосування адміністративно-примусових заходів за вчинення адміністративних правопорушень. Тож давно назріла необхідність оновлення законодавчого регулювання у цій сфері. Варто згадати, що у розділі V Концепції адміністративної реформи в Україні від 22 липня 1998 року [11] серед завдань з удосконалення засобів забезпечення адміністративної реформи було визначено «розроблення і прийняття адміністративного законодавства, яке відповідало б вимогам часу». Це передбачало «подальшу систематизацію адміністративного законодавства, насамперед шляхом його кодифікації», і серед такого законодавства перше місце займав Кодекс про адміністративні проступки. Прикро, що цього не відбулося.

Визнаємо, що чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення приділяє певну увагу неповнолітнім, зокрема, відразу після встановлення віку адміністративної деліктоздатності визначено особливі умови їх відповідальності, а пізніше і заходи впливу, які до них можуть бути застосовані. Проте ці питання потребують глибшого наукового вивчення і оновлених підходів у врегулюванні.

На основі аналізу законодавства і наукової літератури можна виділити такі ознаки, які характеризують неповнолітніх як спеціальний суб'єкт адміністративної відповідальності: 1) вік – від 16 років до досягнення повноліття, тобто 18 років; 2) пріоритетність заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх; 3) обмеження у застосуванні адміністративних стягнень, якщо вони все ж накладаються на неповнолітнього; 4) єдиним органом, який розглядає справи щодо вчинення неповнолітніми адміністративних правопорушень, є суд.

Згідно з ч. 2 ст. 6 Сімейного кодексу України [13] неповнолітньою «вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років». У статті 1 Закону України «Про охорону дитинства» [12] визначено, що дитиною є «особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше». Це положення відповідає статті 1 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року [9], згідно з якою «дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше». Проте друга частина цієї статті стосується набуття дієздатності до досягнення повноліття, що може застосовуватися у цивільних правовідносинах, але жодним способом не діє щодо притягнення особи до юридичної відповідальності, у тому числі й адміністративної. Отож законодавство визначає поняття і граничну вікову межу у розумінні категорії «дитина», а також визнає таку особу спеціальним суб'єктом правовідносин.

Досліджуючи адміністративну відповідальність неповнолітніх, Ю. І. Ковальчук тлумачить це поняття «як застосування у встановленому порядку судовими органами адміністративних стягнень та заходів виховного впливу на неповнолітніх осіб, винних у вчиненні адміністративних проступків, для виховання у них поваги до законів, до правил соціального співжиття, а також запобігання вчиненню ними нових правопорушень» [6, с. 111]. Загалом погоджуємося з таким визначенням,

проте додатково зауважуємо, що згідно з положенням ч. 2 ст. 13 КУпАП перевага наається застосуванню виховних заходів, а не адміністративних стягнень.

У ст. 12 КУпАП визначено нижню вікову межу – 16 років, з якої фізична особа може нести адміністративну відповідальність, тобто встановлено визначальний момент адміністративної деліктоздатності. З цього приводу О. М. Соловійова звертає увагу на те, що адміністративна деліктоздатність – це «сукупність умов, передбачених адміністративним законодавством, за наявності яких особа має здатність нести адміністративну відповідальність за вчинений нею адміністративний проступок» [14, с. 316].

Також варто звернути увагу на той факт, що вік може бути як обставиною, що пом'якшує відповідальність, так і обставиною, що обтяжує її. Зокрема, якщо адміністративне правопорушення скоїла особа віком від 16 до 18 років, то це пом'якшуюча обставина (п. 4 ч. 1 ст. 34 КУпАП), але якщо таку особу було втягнуто до вчинення правопорушення повнолітньою особою, то для останньої це є обтяжуючою обставиною (п. 3 ст. 35 КУпАП)].

Оскільки питання віку відповідальності має вагоме значення при застосуванні заходів адміністративної відповідальності, то сьогодні серед науковців триває дискусія щодо питання зниження віку адміністративної деліктоздатності. Серед перших, хто запропонував встановити вік адміністративної відповідальності для неповнолітніх з 14 років, є вчений Я. М. Шевченко, який акцентував увагу на загальному психофізіологічному та соціальному рівні розвитку неповнолітніх і співвідношенні з нормами кримінального права, за якими відповідальність настає з 14 років [17, с. 171].

Науковець О. В. Горбач теж вважає за потрібне визначити суб'єктом адміністративної відповідальності особу, якій на момент вчинення адміністративного проступку виповнилося 14 років, та пропонує визначити протиправні діяння підлітків віком від 14 до 16 років, як «особливий різновид протиправних, антисуспільних діянь» і встановити самостійну відповідальність цих осіб [4, с.6]. Своєю чергою, Ю. І. Ковальчук підтримує таку позицію і вважає, що неповнолітні з 14 років повинні нести адміністративну відповідальність, через те, що правопорушення, які вони вчиняють, «характеризуються підвищеним ступенем суспільної шкоди та їх поширеністю в підлітковому середовищі» [6, с. 113]. Підтримуємо думку вченого, оскільки серед правопорушень, які вирізняються своєю жорстокістю і вчиняються у дуже ранньому дитячому віці, є: «специфічне адміністративне правопорушення», «небажана агресивна поведінка дітей шкільного віку» [2]. Булінг завжди вчиняється «стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу» [5, с. 227]. Адміністративна відповідальність передбачена у ст. 173-4 КУпАП. При цьому, у разі цькування малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, відповідатимуть батьки, або особи, які їх замінюють. Але така відповідальність не завжди є резултативною для безпосереднього винуватця діяння, оскільки батьки, переважно сплативши штраф, не застосовують адекватних заходів реагування на дії своєї дитини.

Питання зниження віку адміністративної відповідальності підтримують й інші науковці, зокрема О. В. Когут [7, с. 250] і О. М. Соловійова [14, с. 318]. Згадучи іноземний досвід, хочемо зазначити, що, наприклад, у Німеччині особа 14 років несе адміністративну відповідальність за вчинене правопорушення. У США особа в такому віці вже несе адміністративну відповідальність у повному обсязі, оскільки повністю розуміє «неправильність» свого вчинку [16, с. 23]. Також цікавим є те, що в таких країнах, як Єгипет, Іран та Ірак адміністративна відповідальність настає взагалі з 7-річного віку.

Варто згадати, що в історії України вже був період, коли до адміністративної відповідальності притягали осіб у молодшому віці. Так в Адміністративному Кодексі УРСР від 12 жовтня 1927 року [1], в редакції 1935 року (*до речі, такого кодифікованого акта не існувало у жодній іншій державі*) ст. 47-2 передбачала вік застосування заходів адміністративної відповідальності з 12 років і це тривало до 1961. А формально Адміністративний Кодекс УРСР втратив чинність лише з прийняттям КУпАП 1984 року.

Цікаво, що у кримінально-правовій доктрині також висловлюються думки про те, що вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність, необхідно знизити, зокрема називають 11–13 років. Щодо 14-річного віку, професор В. М. Бурдін обгрунтовує, що «віковий період з чотирнадцяти до шістнадцяти років психологи відносять до старшого підліткового віку, який характеризується типовістю свого перебігу», а це означає, що «особи і в чотирнадцять, і в шістнадцять років за своїм розвитком суттєво не відрізняються» [3, с. 7].

Видається, що 14-річний вік адміністративної деліктоздатності є цілком обгрунтованим, до того ж сьогодні це вік, з якого особа отримує паспорт громадянина України вперше. Дослідження вітчизняних правових джерел, вивчення зарубіжного досвіду допоможе знайти необхідний баланс у диференціації адміністративної відповідальності окремих вікових груп.

Аналізуючи ст. 13 чинного КУпАП можна побачити, що законодавець намагається розмежувати застосування заходів виховного характеру й адміністративних стягнень, залежно від виду адміністративного проступку. Відповідно виділено три варіанти: 1) застосування заходів впливу, що застосовуються до неповнолітніх, за ст. 24-1 КУпАП; 2) можливість вибору між заходами згідно зі ст. 24-1 КУпАП й адміністративними стягненнями; 3) виняткове застосування адміністративних стягнень, і це стосується відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 185 КУпАП «Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця». Як бачимо, перевага надається заходами виховного характеру.

У наукових джерелах наголошено, що заходи впливу, які застосовуються до неповнолітніх, – «це особливий різновид заходів адміністративної відповідальності, що є державним осудом неправомірної поведінки особи, має запобіжновиховний характер і полягає в обмеженні особистих благ та інших правових інтересів неповнолітнього на основі принципу гуманності» [15, с. 125]. Відповідно до ст. 24-1 КУпАП, за вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років можуть бути застосовані такі заходи впливу: 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого; 2) попередження; 3) догана або сувора догана; 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

Перелік таких заходів сьогодні викликав критичні зауваження у науковій спільноті. Зокрема такі заходи, як догана і сувора догана, характерні для трудових чи службових відносин. Зокрема, в літературі зазначено, що цей захід мав би сенс, якби застосовувався навчальним закладом до порушників навчального процесу [7, с. 250; 14, с. 318]. Проте чинне трудове законодавство вже не використовує суворої догани як заходу дисциплінарної відповідальності. Не дає очікуваного результату і передача неповнолітнього під нагляд батьками та іншим, визначеним у ст. 24-1 КУпАП особам. Відтак ці заходи варто переглянути і в новому Кодексі про

адміністративні проступки закріпити іншу їх систему. Зокрема, у разі зниження віку адміністративної деліктоздатності до 14 років, щодо осіб віком 14–15 років можна застосовувати заходи виховного впливу, а стосовно осіб, яким на момент вчинення адміністративного правопорушення виповнилося 16 років, застосовувати адміністративні стягнення, або підвищені заходи виховного впливу, при цьому останні змінити. Вартою уваги є пропозиція науковців про те, щоб замість попередження застосовувати такий захід адміністративного впливу, як «офіційне застереження із встановленням випробувального строку (н-д, до 1 року)» [4, с. 13]. Дієвими також можуть бути заходи щодо «поставлення особи на облік в органи Національної поліції з обов'язковим відвідуванням лекцій та тренінгів щодо необхідності законслухняної поведінки, робота з психологами до відповідно встановленої кількості годин, блокування спілкування неовнолітнього в соцмережах» [14, с. 318].

Висновки. Сьогодні держава є досить гуманною щодо неповнолітніх, але, на жаль, щорічно кількість адміністративних правопорушень за участю цієї категорії осіб зростає, що негативно впливає на спроби України побудувати правову державу, як визначено у ст. 1 Конституції України. Тому можна стверджувати, що ювенальна політика щодо боротьби та профілактики дитячих адміністративних правопорушень є не дуже ефективною і вимагає серйозних наукових напрацювань з метою подальшого відображення в новому адміністративно-деліктному законодавстві. Новий Кодекс про адміністративні проступки має стати концептуально і змістовно новим кодифікованим актом, який має і в подальшому визнавати, що неповнолітні є спеціальним суб'єктом адміністративної відповідальності. При цьому варто врахувати такі моменти: 1) знизити вік, з якого настає адміністративна відповідальність, оптимально з 14 років; 2) оновити систему заходів впливу, які застосовують до неповнолітніх, аби вони не мали декларативного характеру, як тепер виглядає перелік у ст. 24-1 КУПАП; 3) встановити диференціацію заходів виховного характеру й адміністративних стягнень, у тому числі врахувати, що до особи, якій на момент вчинення адміністративного правопорушення виповнилося 16 років, можуть застосовуватися адміністративні стягнення на загальних підставах.

Список використаних джерел

1. Адміністративний Кодекс УРСР від 12 жовтня 1927 р.(втратив чинність). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/KP270014>
2. Барщук В. Р., Чепорнюк О. А. Булінг: сутність проблеми та шляхи подолання. URL : <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27867/7046.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
3. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2002. 15 с.
4. Горбач О. В. Адміністративна відповідальність неповнолітніх, батьків або осіб, які їх заміняють : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 16 с.
5. Зеленський Є. С., Карпенко О. М. Відмежування поняття «булінг» від схожих за змістом понять. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 225–228.
6. Ковальчук Ю. І. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. *Право України*. 2003. № 6. С. 111–114.
7. Когут О. В. До питання про реформування адміністративно-деліктного законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 248–251.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 22.03 2023).

9. Конвенція про права дитини, від 20 листопада 1989 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення 22.03 2023).
10. Конституція України від 28.06.1998 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 22.03 2023).
11. Концепція адміністративної реформи в Україні від 22 липня 1998 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> (дата звернення 22.03 2023).
12. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення 22.03 2023).
13. Сімейний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення 22.03 2023).
14. Соловейова О. М. Адміністративна відповідальність неповнолітніх: чи потрібні зміни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 316–322.
15. Ткаля О. Проблеми та перспективи адміністративного впливу, що застосовується до неповнолітніх. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 125–129.
16. Тріпак Ю. Р., Краковська А. Є. Адміністративна відповідальність неповнолітніх. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2019. Т. 1. № 11. С. 23–28.
17. Шевченко Я. Н. Правовое регулирование ответственности несовершеннолетних. Київ : Наукова думка, 1976. С. 171.

References

1. *Administratyvnyj Kodeks URSR vid 12 zhovtnia 1927 r.(vtratyv chynnist')*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/dotsument/KP270014>
2. Barschuk, V. R., Cheporniuk, O. A. *Bulinh: sutnist' problemy ta shliakhy podolannia*. Retrieved from <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27867/7046.pdf?sekuentse=3&isAllowed=y>
3. Burdin, V. M. (2002). *Osoblyvosti kryminal'noi vidpovidal'nosti nepovnitimikh v Ukraini: avtoref. dys.... d-ra iuryd. nauk* : 12.00.08. Kyiv.
4. Horbach, O. V. (2006). *Administratyvna vidpovidal'nist' nepovnitimikh, bat'kiv abo osib, iaki ikh zaminiuiut'*: avtoreferat dys. ... kand. iuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv.
5. Zelens'kyj, Ye. S., Karpenko, O. M. (2020). Vidmezhuвання поніаття «булінх» від skhozhykh за змістом поніат'. *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal, № 3*, 225–228.
6. Koval'chuk, Yu. I. (2003). Osoblyvosti administratyvnoi vidpovidal'nosti nepovnitimikh. *Pravo Ukrainy, № 6*, 111–114.
7. Kohut, O. V. (2022). Do pytannia pro reformuvannia administratyvno-deliktnoho zakonodavstva. *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal, № 7*. 248–251.
8. *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 r.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/80731-10#Tekht> (data zvernennia 22.03 2023).
9. *Konventsiiia pro prava dytyny, vid 20 lystopada 1989 roku*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/995_021#Tekht (data zvernennia 22.03 2023).
10. *Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1998 r.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Tekht> (data zvernennia 22.03 2023)
11. *Kontseptsiia administratyvnoi reformy v Ukraini vid 22 lypnia 1998 roku*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/810/98#Tekht> (data zvernennia 22.03 2023).
12. *Pro okhoronu dytynstva: Zakonu Ukrainy vid 26.04.2001 r.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/2402-14#Tekht> (data zvernennia 22.03 2023).
13. *Simejnyj kodeks Ukrainy*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/lavs/shov/2947-14#Tekht> (data zvernennia 22.03 2023).

14. Solovjova, O. M. (2022). Administratyvna vidpovidal'nist' nepovnolitnikh: chy potribni zminy. *Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal*, № 12, 316–322.
15. Tkalia, O. (2017). Problemy ta perspektyvy administratyvnoho vplyvu, scho zastosovuiet'sia do nepovnolitnikh. *Pidpriumnystvo, gospodarstvo i pravo*, № 8, 125–129.
16. Tripak, Yu. R., Krakovs'ka, A. Ye. (2019). Administratyvna vidpovidal'nist' nepovnolitnikh. *Visnyk students'koho naukovoho tovarystva DonNU imeni Vasylia Stusa*, T. 1, № 11, 23–28.
17. Shevchenko, Ya. N. (1976). *Pravovoe rehulyrovanye otvetstvennosti nesovershennoletnykh*. Kyiv: Naukova dumka.

MINORS AS A SPECIAL SUBJECT OF ADMINISTRATIVE LIABILITY: IMPROVING THE LEGISLATIVE REGULATION IN UKRAINE

*Viktoriia Barshchuk, **Nataliia Yaniuk

**Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: viktoriia.barshchuk@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0009-0009-0642-721X*

***Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: nataliya.yanyuk@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-6427-2599*

The article is devoted to the study of some problematic provision of the current Code of Ukraine on Administrative Offences and the formulation of proposals for improving the legislative regulation of the issue of administrative liability of minors.

With Ukraine's efforts to integrate into the European community, the issue of updating the legislation on administrative liability has become acute. Among the key issues there is a need to change approaches to the administrative liability of minors.

Minors as a special subject of administrative liability are distinguished by their specificity, which is connected with peculiarities of their age, physical and mental state. Ukraine is humane about this category of people, but, unfortunately, the number of administrative offences committed by minors increases every year, so the urgency of this topic is beyond any doubt.

Measures of influence are applied to minor offenders. Measures of influence are a special kind of measures of administrative liability, which is a state condemnation of a person's misconduct, has a preventive and educational nature and consists in limiting the personal benefits and other legal interests of a minor based on the principle of humanity.

In the current Code of Ukraine on Administrative Offences, the age of administrative delictability is defined as 16 years. Today, there is an increase in offences among young children, for example, bullying among schoolchildren has become widespread. Sometimes the feeling of impunity becomes the reason for further illegal actions of such a person. The current legislation gives preference to the application of educational measures to minors. First of all, measures of influence are applied to minors, which are defined in Article 24-1 of the Code of Ukraine on Administrative Offences.

The development of information technologies and legislative regulation in many areas provides grounds for reducing the age of administrative delictability. Today, a person receives a passport upon reaching the age of 14, so he/she can independently bear administrative liability from this age. An example of regulation can be criminal legislation, which takes into account the peculiarities of criminal liability depending on the age and type of action of minors.

Having researched the scientific literature and legislation, this article concludes that the new legislation should include a gradation of administrative liability measures depending on the age and degree of harmfulness of the committed tort. The new Code of Ukraine on Administrative Misdemeanors should clearly distinguish between the use of influence measures and administrative penalties, taking into account the age of the person. For example, impact measures will be effective for 14–15-year-old people. Persons who have reached the age of 16 should bear administrative liability on general grounds and administrative penalties should be applied to them.

Keywords: administrative-delict legislation, administrative delictability, administrative misdemeanor, measures of influence, administrative penalties.

*Стаття: надійшла до редакції 10.02.2023
прийнята до друку 16.05.2023*